

ДЕМОКРАТСКА ОБНОВА НА МАКЕДОНИЈА

ул. Никола Вапцаров бр. 18/1; 1000 Скопје; Република Македонија
тел/факс: 02/ 51 12 900; www.dom.org.mk; e-mail: dom@dom.org.mk

ПРОГРАМА ЗА РАБОТА НА ДОМ (2018-2022)

Во следниот четири годишен период ДОМ влегува во четвртиот циклус од своето функционирање.

Првите четири години беа период на структурно втемелување на партијата, пробивање на политичката сцена и идолошко брендирање како зелена партија. Вторите беа време на промоција на зелената програма, реализација на предизборните заложби низ закони и мерки на национално и локално ниво и претставување пред семејството на европските зелени партии. Третиот четири годишен период го одбележа активната улога на ДОМ за демократизација на општеството и интензивните активности за реализирање на програмските определби, преку учество на граѓански протести, соработка со невладиниот сектор, теренски активности, континуирана комуникација со јавноста преку медиумите и социјалните мрежи, како и голем број одржани конференции и трибини.

Заслужуваат да се истакнат резултатите од изборите на кои ДОМ учествуваше како дел од широката коалиција предводена од СДСМ. На парламентарните избори во 2016 година, ДОМ за прв пат освои два пратенички мандата, а на локалните избори во 2017 година, 21 советник.

Особено треба да се потенцира приемот на ДОМ како полноправна членка на Европската зелена партија во 2017 година и интензивната соработка со сестринските партии.

Во следниот четири годишен период, ДОМ ќе се посвети на:

- I. Реализирање на програмските заложби на ДОМ
- II. Продолжување со јакнење на партијата на внатрешен план
- III. Зголемување на политичкото влијание на ДОМ
- IV. Продолжување со интензивна соработка со европските зелени партии

I. Реализирање на програмските заложби на ДОМ

Во следниот четири годишен период, ДОМ ќе продолжи со реализирање на Зелената програма на ДОМ 2016-2020:

1. ЗДРАВА ЖИВОТНА СРЕДИНА

- 1.1 Климатски промени
- 1.2 Заштита на животната средина
- 1.3 Зелени градови-одржлив урбан развој
- 1.4 Спорт и рекреација

2. ЗЕЛЕНА ЕКОНОМИЈА И ЗЕЛЕНИ РАБОТНИ МЕСТА

- 2.1 Еко-туризам
- 2.2 Еко-земјоделство и здрава храна
- 2.3 Обновливи енергии и енергетска ефикасност
- 2.4 Управување со отпад
- 2.5 Управување со води

3. ФУНКЦИОНАЛНА ДЕМОКРАТСКА ДРЖАВА

- 3.1 Правна држава-гарант за демократија и слобода
- 3.2 Квалитетно образование
- 3.3 Наука и технолошки развој
- 3.4 Култура и креативни индустрии
- 3.5 Ефикасен здравствен систем

4. СОЦИЈАЛНА ПРАВДА И ЕДНАКВИ МОЖНОСТИ

- 4.1 Социјална политика по мерка на човекот
- 4.2 Еднакви можности и недискриминација
- 4.3 Правата на жените
- 4.4 Правата на лицата со посебни потреби
- 4.5 Правата на ЛГБТИ лицата
- 4.6 Младински политики
- 4.7 Политики за трето доба

5. ОТВОРЕНА МЕЃУНАРОДНА СОРАБОТКА И ДИЈАЛОГ

- 5.1 Европска и евроатлантска интеграција
- 5.2 Активна улога во меѓународните организации и регионалните иницијативи
- 5.3 Развивање на добрососедски односи

Во следниот период, ДОМ особено ќе се фокусира на реализирањето на Петте зелени програмски приоритети на ДОМ:

- 1. Пакет закони и мерки во урбанизмот за квалитетен живот
- 2. Заштита на животната средина

3. Зелена економија и зелени работни места
4. Децентрализација и рамномерен регионален развој
5. Родова рамноправност, еднакви можности и недискриминација

1. Пакет закони и мерки во урбанизмот за квалитетен живот

- Примена на Законот за урбано зеленило во системот на планирање, градење и инспекција
- Вградување на одредбите на Законот за урбано зеленило во новиот предлог-Закон за просторно и урбанистичко планирање што е во завршна фаза на изработка
- Носење на нов Правилник за стандарди и нормативи за планирање што ќе обезбеди хумано живеење и здрава животна средина
- Ревизија на сите ДУП-ови кои не се во согласност со еколошките стандарди, хумано живеење и здрава животна средина
- Воведување концепт на зелени паметни градови.

2. Заштита на животната средина (почва, води, воздух, биодиверзитет) -ЗЕЛЕН АЛАРМ!

- Стопирање на еколошки штетниот проект рудник за злато и бакар Иловица; промена на трасата на гасоводот што минува низ Водно
- Да се заврши започнатиот процес и да се основа фонд за енергетска ефикасност што првично ќе обезбедува финансирање за реконструкција на јавни, а потоа и на станбени згради и индустриски објекти
- Министерството за животна средина и просторно планирање да ги вгради елементите од Нацрт-Законот за почви во рамковниот Закон за животна средина
- Санирање на жешките еколошки точки од старото индустриско загадување
- Забрана за пластични производи за еднократна употреба
- Новата стратегија за енергетика да предвидува замена на фосилните со обновливи извори на енергија, за да се овозможи имплементација на националните придонеси кон климатскиот договор од Париз
- Изградба на системи за водоснабдување, собирање, одведување и пречистување на отпадните води, еколошка заштита на реките и езерата, нови колектори во Охрид и Дојран
- Мерки за заштита и контрола на загадувањето на воздухот и на животната средина од индустрија, сообраќај, градежништво, греење, уништување на зеленилото:
  - Спроведување на мерките од плановите за квалитет на воздух

- Набавка на нови мерни инструменти и надградба на постојниот софтвер обезбедување на буџет за редовно одржување на мерните станици
- Проширување на мрежата за мониторинг
- Зголемување на сумите на субвенциите за велосипеди
- Воведување на концептот за паметни (зелени) градови:
- Подobar и попристапен јавен транспорт;
- Безбедна и развиена мрежа на велосипедски патеки
- Проширување на пешачките зони
- Повеќе урбано зеленило, кровни и вертикални градини
- Интензивни контроли на индустриските загадувачи
- Донесување на закон за животна средина со еколошки надоместоци за возила
- Примена на други мерки за обновување на возниот парк
- Барање на одговорност од носителите на функции во надлежните институции поврзани со санкционирање на шумската мафија
- Подobar управување со Националните паркови и другите заштитени подрачја
- Да се измени законот за благосостојба на животните и да се внесе обврска на сопствениците да ги стерилизираат милениците, а доколку тоа не го сторат, да се обврзат да плаќаат данок по примерот на развиените земји
- Да се подигнат стандардите за престој на кучињата во Вардариште и да се отворат други прифатилишта во останатите градови;
- Да се промовира вдомување на бездомни кучиња и воведување на привремен мораториум за увоз на кучиња
- Строга контрола и оневозможување на производство и дистрибуција на ГМО храна.
- Поддршка за локални сорти и семиња и органско производство на храна

3. Зелена економија и зелени работни места

- Создавање на услови со подзаконски акти и владини мерки за формирање на локални енергетски заедници заради масовно користење на сончева енергија.
- Да се донесе нов закон за енергетска ефикасност со енергетски пасош за секоја зграда;
- Искористување на геотермалната енергија за потребите на здравството, земјоделството, енергетиката и туризмот (Штип, Кочани, Негорци и други).
- Донесување на стратегии за развој на туризмот, а посебно за алтернативните форми
- Организирана финансиска и техничка поддршка за руралните домаќинства и општините и создавање на нови зелени работни места
- Заштита на подрачјата лоцирани и определени за развој на рурален туризам од загадувачката индустрија

- Категоризација на туристички објекти според европските стандарди
- Снабдување со органска храна на градинки, училишта, болници, домови за стари лица и слични институции, која е директно набавена од локални органски производители, по принципот на зелени јавни набавки
- Усвојување на Нацрт-законот за донирање на вишокот на храна и обезбедување на негова одржливост со измена на даночната регулатива
- Реализација на планираните инвестициски проекти за изградба на регионални депонии, селекција, рециклирање и преработка на отпадот и подобрување на меѓуопштинската соработка

4. Децентрализација и рамномерен регионален развој

- Интензивирање на процесот на децентрализација
- Зголемени финансиски средства за општините
- Зголемени финансиски средства за помалку развиените региони

5. Родова рамноправност, еднакви можности и недискриминација

- Измени во Изборниот закон со една изборна единица, без изборен праг, квоти за 50% жени на избирачките листи и квоти за жени градоначалнички
- Зголемување на фондовите за финансиската поддршка на жени претприемнички, рурални жени, самохрани родители и обезбедување обука за користење на тие фондови,
- Продолжување со зголемување на капацитетите на градинките
- Воведување на родителско отсуство со задолжително учество на двајцата родители
- Да се продолжи со имплементација и усогласување на останатата законска регулатива со Истанбулската конвенција
- Едукација на вработените во правосудството за феноменот-мобинг
- Обезбедување физички услови за пристапност за лицата со посебни потреби во сите јавни и приватни објекти
- Обезбедување на услови за вклучување на лицата со посебни потреби во сите текови од животот
- Продолжување со процесот на деинституционализација на лицата од специјалните заводи за лица со посебни потреби и сместување во мали групни домови;
- Продолжување на воведувањето на лични и образовни асистенти за лицата со посебни потреби
- Носење и имплементирање на новиот Закон за спречување и заштита од дискриминација
- Воспоставување содржини за човекови права, еднакви можности и толеранција на различностите во образовните програми и учебниците

- Продолжување со обуките од оваа област на наставен кадар, судии, обвинители, полиција и јавната администрација
- Носење и имплементирање на законска регулатива со цел унапредување на правата на ЛГБТИ луѓето
- Ефикасно санкционирање на дискриминирачкиот и говорот на омраза и насилството кон ЛГБТИ луѓето
- Воведување сеопфатно сексуално образование
- Декриминализација на канабисот за лична употреба
- Носење на Закон за млади
- Имплементирање на проектот за младинска гаранција

II. Продолжување со јакнење на партијата на внатрешен план:

- Јакнење на општинските организации на ДОМ:
  - Финализирање на процесот на реизбор на нови раководства
  - Формирање нови општински организации
  - Ажурирање на податоците за членовите на ДОМ
  - Изработка на програма и акциски план и евалуација на нивното реализирање
  - Интензивирање на активностите на општинските организации, особено теренските активности
  - Зголемување на видливоста на активностите на општинските организации преку медиумите и социјалните мрежи
  - Продолжување со обуките за јакнење на капацитетите на членството
  - Продолжување со едукација на членовите и симпатизерите за зелените вредности
  - Интензивирање на соработката со граѓанските здруженија
  - Вклучување на симпатизери и зелени активисти на состаноците и во активностите на општинските организации
  - Обезбедување канцеларии за сите општински организации
  - Континуирана комуникација помеѓу општинските организации, како и со другите органи и тела на партијата
- Продолжување со јакнење на капацитетите на Централната канцеларија на ДОМ
- Натамошно јакнење на МОДОМ и Форумот на жени на ДОМ
- Интензивирање на функционирањето на Комисиите на ДОМ
- Континуирано функционирање на формираните секретаријати
- Избор на координатори на Изборните единици и нивни заменици
- Продолжување на процесот на ажурирање на податоци за членовите на ДОМ
- Зголемување на финансиската дисциплина за плаќање членарина

- Зголемено учество на членовите на конференции, трибини и обуки организирани од ДОМ или невладини организации
- Почести посети на членовите на раководството на општинските организации и нивно вклучување во активностите на ОО на ДОМ
- Споделување на информациите за ставовите и активностите на ДОМ
- Јакнење на пријателството и солидарноста меѓу партиските членови и симпатизери

III. Зголемување на политичкото влијание на ДОМ

- Постојани теренски активности
- Зголемено учество на членовите на конференции, трибини и обуки организирани од ДОМ или невладини организации
- Зголемена видливост на активностите на членовите и особено функционерите на ДОМ во медиумите и социјалните мрежи
- Интензивирање на соработката со невладиниот сектор
- Континуирано залагање за реализирање на програмските определби на ДОМ од страна на функционерите, на локално и централно ниво

IV. Продолжување со интензивна соработка со европските зелени партии

- Редовно информирање од страна на Секретаријатот за меѓународна соработка за семинари, обуки, акции и пренесување на соопштенија од европските зелени партии, до членовите на ИО, ЦО и НО
- Продолжување со приклучување на ДОМ во теренски акции, петиции, активности на социјалните мрежи организирани од европските зелени партии
- Учество на членови на ДОМ на конгреси, семинари и обуки организирани од европските зелени партии
- Учество на членови и симпатизери на МОДОМ, на обуки и семинари организирани од подмладците на европските зелени партии